

JAARVERSLAG 2011

Inhoudsopgave

	Pag.
Onderzoek WOB en steun in strafzaken tegen journalisten	2
Zaken die het Persvrijheidsfonds steunt	4
Lopende zaken per januari 2012	5
Bestuur van het Persvrijheidsfonds	7
Grondleggers en Ondersteuners	8
Doelstellingen, Contact, Statuten en Reglementen	9
Exploitatieoverzicht 2011	10

Onderzoek WOB en steun in strafzaken tegen journalisten

In 2011 heeft het fonds inhoudelijk een tweetal onderzoeken geïnitieerd; de jaarlijkse persvrijheidsmonitor en een onderzoek naar het journalistiek gebruik van de WOB. Daarnaast heeft het fonds in twee strafzaken, in Duitsland en in Nederland, journalisten financieel ondersteund.

Voor het Persvrijheidsfonds was 2011 tevens het jaar, waarin de eerste voorzitter van het fonds, Ron Abram, het stokje overgaf aan zijn opvolger Frits van Exter.

Hetzelfde deed de penningmeester, Erik Jurgens aan diens opvolger, Inge Brakman.

Abram en Jurgens zijn voor het fonds van grote betekenis geweest. Ze hebben bijgedragen aan de solide positie, waarin het fonds op dit moment verkeert. De onvermoeibare inspanningen van Ron Abram hebben ertoe geleid dat het Persvrijheidsfonds inmiddels een gegeven is in de mediawereld en eenvoudig gevonden wordt door journalisten met principiële kwesties. Daarbij is het voorzien van een behoorlijk vermogen en is het, met dank aan Erik Jurgens, voorzien van een helder toetsingskader om aanvragen op te beoordelen.

Persvrijheidsmonitor

Prof. dr. Wouter Hins (Universiteit Leiden en Universiteit van Amsterdam) en mr. dr. Marga Groothuis (Leiden) tekenden voor de derde nationale Persvrijheidsmonitor die op 3 mei 2012 tijdens de Dag van de Persvrijheid werd gelanceerd. Zij werden geassisteerd door mr. Chris Wiersma en mr. Damiaan van Eeten. Over 2011 zijn grote gebeurtenissen en 'kleinere' incidenten op het brede gebied van de persvrijheid in Nederland gesignaleerd, samengevat en geanalyseerd. Een paar conclusies: "Nederland beschermt klokkenluiders onvoldoende en loopt qua wetgeving inzake bronbescherming in Europa achterop". En: "De Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) is aan modernisering toe".

Ons fonds zal deze monitor mede dank zij het Stimuleringsfonds voor de Pers voortzetten, waarbij de focus zal worden verlegd naar een digitale database vanaf 2012.

WOB-onderzoek

In opdracht van het Persvrijheidsfonds en NVJ zijn in 2011 de effecten van de Wob onder leiding van mr. dr. Aline Klingenberg onderzocht. Daaruit blijkt dat de afhandeling van Wob-verzoeken van journalisten traag verloopt. De procedures nemen vaak zo veel tijd in beslag, dat de nieuwswaarde verdampt. Journalisten moeten gemiddeld ruim drie maanden wachten op de gevraagde informatie van de overheid. Bij beroepsprocedures is er zelfs een wachtermijn van meer dan een jaar. Dit ondermijnt volgens haar de bedoeling van de wet, en dat is een goede en democratische bestuursvoering en daarmee een effectieve controle op het functioneren van de overheid.

PERSVRIJHEIDSFONDS

Verder lijkt er sprake van onvoldoende kennis bij betrokken ambtenaren over de toepassing van de Wob, of, nog erger, onwil om de wet op fatsoenlijke wijze uit te voeren. Verhoudingsgewijs krijgen journalisten in Wob-procedures vaak alsnog gelijk. In meer dan de helft van de gevallen is het primaire besluit voor verbetering vatbaar en krijgt de journalist alsnog de gevraagde informatie. Zie het onderzoek [Ervaringen van journalisten bij het zoeken naar nieuwswaardige overheidsinformatie](#).

Zaken die het Persvrijheidsfonds steunt

Steun in Nederland en Duitsland in strafzaken tegen journalisten

Positief was het arrest in de strafzaak tegen de journalist Alberto Stegeman. In deze door het fonds in twee instanties gesteunde zaak concludeerde het Hof dat Stegeman niet veroordeeld had mogen worden voor het vervalsen van een toegangspasje tot het terrein van Schiphol vanwege het grote (journalistiek)maatschappelijke belang dat hij als journalist aan de kaak stelde.

Het OM heeft inmiddels besloten in cassatie te gaan tegen deze uitspraak. Het fonds zal Stegeman ook in deze instantie financieel blijven steunen.

Later in 2011 volgde een aanvraag van 2 journalisten van het programma Eenvandaag, die strafrechtelijk vervolgd werden in Duitsland vanwege het maken van verborgen cameraopnamen.

In februari 2012 volgde een positieve uitspraak in deze zaak, vrijspraak voor beiden, zodat de toegezegde financiële steun niet verstrekt hoefde te worden.

Met betrekking tot fondsenwerving hebben we in 2011 een pas op de plaats gemaakt, omdat we inmiddels een redelijk vermogen hebben opgebouwd, met dank aan de trouwe contribuanten, de Nederlandse Publieke Omroep, Stichting Democratie en Media, Roos, de NVJ, het Genootschap van Hoofdredacteuren, NTR (voorheen NPS) en het FD.

Frits van Exter, voorzitter Persvrijheidsfonds

#De 'Persvrijheidsmonitor Nederland 2011' (ISBN 97890 79700 43 1) is nog verkrijgbaar à € 9,95 bij elke boekhandel en rechtstreeks bij uitgeverij AMB, Postbus 7, 1110 AA Diemen / info.amb@xs4all.nl

#Voor meer informatie over de strafzaken tegen Stegeman en Eenvandaag, zie www.persvrijheidsfonds.nl

Lopende zaken per januari 2012

Alberto Stegeman: vervalsen KLM-pas

Alberto Stegeman, journalist bij SBS 6, onderzoekt in zijn programma 'Undercover in Nederland' deels met verborgen camera's dubieuze zaken. Ettelijke keren stelde hij veiligheidslekken op Schiphol aan de kaak. Hij is door de rechtbank Schiphol-Oost veroordeeld tot een boete van 1.740 euro, wegens het vervalsen van een KLM-pas en het zich op verboden terrein begeven. De hoogte van de boete is conform de eis. De rechtbank erkent dat de journalist heeft gehandeld omdat hij misstanden aan de kaak heeft willen stellen en daarom in beginsel een beroep kan doen op de vrijheid van meningsuiting, maar komt tot de veroordeling omdat de journalist niet proportioneel heeft gehandeld.

Persvrijheidsfonds was teleurgesteld in de uitspraak en ondersteunde het hoger beroep van Stegeman.

Het Hof heeft inmiddels Stegeman grotendeels in het gelijk gesteld en hem vrijgesproken in de hoofdzaak, juist vanwege het maatschappelijke belang dat met de onthulling gemoeid was en de daarvoor noodzakelijke strafrechtelijke overtreding.

Het OM is inmiddels in cassatie gegaan. Het Persvrijheidsfonds steunt Stegeman hierin opnieuw financieel.

Telegraafjournalisten De Haas en Mos: bronbescherming / afluisteren journalisten

Cassatieberoep van de Telegraafjournalisten De Haas en Mos tegen de Staat der Nederlanden (AIVD, journalisten in 2006 gevolgd en afgeluisterd, schending bronbescherming).

Opnieuw steun, nu aan het vervolg van de procedure van De Telegraaf en andere belanghebbenden versus de AIVD, bij het Europese Hof. Pleidooi bij het Hof is 19 juni 2012. Een Uitspraak wordt in 2012 verwacht.

Borgers vs. De witt Wijnen: naamsvermelding verdachte in publicatie

Het Persvrijheidsfonds heeft financiële steun toegekend aan de journalist Philip de Witt Wijnen, schrijver van het boek: *Joep! Van held tot hoofdverdachte*, een niet geautoriseerde biografie over zakenman Joep van den Nieuwenhuyzen. Een geldbedrag van 5000 euro is bedoeld als tegemoetkoming in de juridische kosten, die de journalist moet maken in een tegen hem gestarte rechtszaak.

PERSVRIJHEIDSFONDS

De Witt Wijnen wordt aansprakelijk gesteld door de boekhouder van Van den Nieuwenhuyzen, Marcel Borgers. Deze zegt te hebben geleden door de vermelding van zijn volledige naam in zowel het boek als in de voorpublicatie. Borgers meent rechten te kunnen ontleen aan de bij sommige media gebruikte richtlijnen dat verdachten met hun initialen worden vermeld.

Het Persvrijheidsfonds ziet belang in een principiële uitspraak van de rechter op dit punt. De rechtbank heeft inmiddels vonnis gewezen:

De rechtbank stelt dat de journalist in de publicatie de naam van de verdachte mocht noemen en wijst derhalve het verzoek tot schadevergoeding en rectificatie af.

Borgers is inmiddels in beroep gegaan. Het fonds steunt De Witt Wijnen in de beroepzaak.

Strafzaak Duitse Staat vs. de journalisten Ponsen en Visser, Eenvandaag: gebruik verborgen camera

19 januari 2012: Het Duitse Openbaar Ministerie heeft strafrechtelijke vervolging ingesteld tegen de journalisten Jelle Visser en Jan Ponsen van het actualiteitenprogramma Eenvandaag. Zij worden vervolgd in verband met een met verborgen camera opgenomen item over de oorlogsmisdadiger Heinrich Boere. Duitse OM besloten tot strafvervolging over te gaan op grond van het overtreden van een wetsartikel dat “de vertrouwelijkheid van het woord” beschermt. De betrokken journalisten riskeren een gevangenisstraf van 3 jaar.

Op 9 februari a.s. moeten beide journalisten verschijnen voor de Duitse Strafrechter bij de rechtbank te Eschweiler (NRW). Het Persvrijheidsfonds heeft besloten om de betrokken journalisten financieel te steunen in hun verdediging tegen deze ingrijpende, strafrechtelijke vervolging. De betrokken journalisten hadden tot doel om een maatschappelijke misstand aan te tonen. Eerder werd een klacht tegen beide journalisten in een uitspraak van de Raad voor de Journalistiek ongegrond verklaard. De Raad heeft vastgesteld dat naar hun oordeel “de privacy niet onevenredig is aangetast en de journalisten niet ontoelaatbaar hebben gehandeld”.

10 februari 2012: De Duitse strafrechter heeft inmiddels uitspraak gedaan in deze kwestie en beide journalisten vrijgesproken.

PERSVRIJHEIDSFONDS

Bestuur

Het bestuur van het Persvrijheidsfonds wordt gevormd door:

- **Frits van Exter**, voorzitter vanaf 1 mei 2011, hoofdredacteur Vrij Nederland;
- **Thomas Bruning**, secretaris, algemeen secretaris NVJ, jurist;
- **Inge Brakman**, penningmeester vanaf 1 mei 2011; onafhankelijk toezichthouder en adviseur, ex-voorzitter van het Commissariaat voor de Media;
- **Maria Henneman**, ex-hoofdredacteur AVRO Netwerk, directeur/eigenaar communicatie- en media bureau;
- **Folkert Jensma**, ex-hoofdredacteur NRC Handelsblad, nu juridisch commentator en verslaggever van deze krant;
- **Bertus Tichelaar**, manager/hoofdredacteur van Uitgesproken EO, Moraalridders, Knevel & Van den Brink, Dit is de Dag en andere EO-programma's, lid bestuur Stichting Raad voor de Journalistiek namens de Publieke Omroep;
- **Auke Visser**, was tot voor kort algemeen directeur Sanoma Men's Magazines, nu zelfstandig mediaconsulent, voorzitter Groep Publiekstijdschriften NUV, bestuurslid Stichting Raad voor de Journalistiek.

Tot 1 mei 2011 waren aan het bestuur verbonden:

- **Ron Abram**, voorzitter;
- **Erik Jurgens**, penningmeester.

Grondleggers en Ondersteuners

Grondleggers

Het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren en de Nederlandse Vereniging van Journalisten zijn de grondleggers van het Persvrijheidsfonds, de komende jaren ook materieel.

Daarnaast wordt het fonds ondersteunt door de volgende organisaties:

Ondersteuners:

- De Stichting Democratie en Media zegde ruimhartig financiële steun toe voor 2008, 2009 en 2010;
- Stimuleringsfonds voor de Pers;
- Nederlandse Publieke Omroep (2010, 2011 en 2012);
- Stichting Het Financiële Dagblad (eveneens voor drie jaar);
- Stichting Regionale Omroep Overleg en samenwerking ROOS (2008 tot en met 2010);
- Nederlandse Programma Stichting NPS (tegenwoordig NTR);
- Stichting Reprorecht;
- RTL Nieuws;
- Nederlands Uitgeversverbond-NUV, via Groep publiekstijdschriften (GPT) en Nederlandse Dagbladpers (NDP);
- International Federation of Journalists;
- Sanoma Men's Magazines;
- Kennedy van der Laan Advocaten & Notarissen.

PERSVRIJHEIDSFONDS

Doelstellingen

De Stichting Persvrijheidsfonds heeft de volgende doelstellingen:

- Het entameren en ondersteunen van juridische procedures welke een principiële karakter hebben, die het de beroepsgroep mogelijk blijft maken in zoveel mogelijk vrijheid haar werk te kunnen doen;
- Het verdedigen van de persvrijheid in de meest ruime zin van het woord;
- Gelden ter beschikking te stellen voor het voeren van principiële procedures, die persvrijheid van de Nederlandse media en meer specifiek het werken van die media in de meest optimale ongehinderde omstandigheden mogelijk moeten maken;
- Het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Contact

Adresgegevens secretariaat:
Stichting Persvrijheidsfonds
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam

e-mail: mail@persvrijheidsfonds.nl
telefoon: 020-6766771 (via de NVJ-centrale)
bankrekeningnummer: ING 667103511

De aanvraag voor een financiële bijdrage dient schriftelijk te geschieden door een verzoek te richten aan bovenstaand adres.

De aanvraag dient te zijn gedagtekend en ondertekend en dient te bevatten:

- 1) de naam, het adres, het e-mailadres en zo mogelijk het telefoonnummer van de aanvrager;
- 2) de motivering van de aanvraag, waarbij aangegeven dient te worden op welke wijze de financiële bijdrage zal worden gebruikt in overeenstemming met de doelstellingen van de stichting Persvrijheidsfonds;
- 3) zo mogelijk kopieën van stukken die uw aanvraag kunnen onderbouwen.

Statuten (zie www.persvrijheidsfonds.nl)

Reglementen (zie www.persvrijheidsfonds.nl)

PERSVRIJHEIDSFONDS

STICHTING PERSVRIJHEIDSFONDS				
Resultatenrekening per 31 december 2011				
Ontvangsten		Uitgaven		
Bijdragen	NPO 2011	€ 10.000,00	Steunbijdragen en Advocaat- en advieskosten	
	St Roos 2011	€ 4.000,00	Van Peinenburg advocaten inz. Stegeman/Appel	€ 5.000,00
	NUV, bijdrage weekblad Autoweek	€ 4.000,00	Onderzoek RUG "erv van journ. bij zoeken nieuws overheidsinformatie"	€ 5.000,00
	RTL 2011	€ 5.000,00		
	NDP bijdrage WOB onderzoek	€ 3.000,00		
Totaal bijdragen		€ 26.000,00	Persvrijheidsmonitor project kosten	
Van Peinenburg advocaten inz. Stegeman/Appel		€ 5.000,00	AMB tbv persvrijheidsmonitor 2010	€ 5.936,00
Rente RC		€ 136,03	Kosten auteur Wiersma	€ 2.000,00
AMB tbv persvrijheidsmonitor 2010		€ 7.171,40	Honorarium binnenwerk Persvrijheidsmonitor 2010	€ 750,00
Rente Topspaarrek		€ 3.224,07	Decl Univers. Leiden via Wouter Hins	€ 349,60
Vrijval crediteuren		€ 936,00	Begeleiding onderzoek uitg AMB Hins/Groothuis	€ 2.380,00
			3 foto's van ANP	€ 571,20
			Bijsluiter bij tijdschrift Mediaforum	€ 595,00
			Totaal Persvrijheidsmonitor project kosten	€ 12.581,80
			Inspanning NVJ documentalist	€ 2.500,00
			Overige kosten	€ 1.166,20
			Administratieve dienstverlening NVJ 2011	€ 1.000,00
			Bestuurskosten	€ 2.545,84
			Bankkosten	€ 58,06
			Resultaat boekjaar 2011	€ 12.615,60
Totaal		€ 42.467,50		€ 42.467,50

PERSVRIJHEIDSFONDS

STICHTING PERSVRIJHEIDSFONDS			
Balans per 31 december 2011			
Activa		Passiva	
Liquide middelen		Eigen Vermogen (nog te bestemmen)	
Ing 66.71.03.511	€ 125.417,42	Resultaat voorgaande jaren	€ 252.264,93
Ing Topspaarrente 65.40.12.008	€ 158.146,12	Nog te bestemmen boekjaar 2011	€ 12.615,60
	€ 283.563,54		€ 264.880,53
		Kortlopende schulden	
		Tomlow advocaten	€ 1.757,23
		Chris Wiersma; persvrijheidsmonitor 2009	€ 1.000,00
		Rekening-courant NVJ	€ 15.925,78
Totaal	€ 283.563,54		€ 283.563,54